

WYNIKOWY PLAN DYDAKTYCZNY

GEOGRAFIA

DLA KLAS II TECHNIKUM: II hh, II ih, II jh,

Plan dydaktyczno-wynikowy został opracowany w oparciu:

- Program nauczania geografii w szkołach ponadgimnazjalnych (zakres podstawowy), nr DKOS-5002-11/07
- Podstawę programową Kształcenia Ogólnego (Dziennik Ustaw nr 61, z dnia 19 czerwca 2001 r.)
- Wykorzystanie podręcznika: B. Lenartowicz, E. Wilczyńska, M. Wójcik „Geografia na czasie” część 2 – zakres podstawowy

Rozkład materiału i opracowany plan dydaktyczno-wynikowy jest zgodny z podstawą programową

Uwagi:

Na realizację treści programowych oraz kształcenie umiejętności geograficznych w klasach pierwszych Technikum przeznaczono 32 godziny lekcyjne.

Pozostałe godziny lekcyjne, w wymiarze 2, przeznaczają się na lekcje utrwalające oraz sprawdzające znajomość mapy świata i Polski.

Znajomość mapy świata i Polski sprawdzana jest w różnorodnej formie wg ustalonej punktacji.

Aleksandra Kozikowska

DZIAŁ	TEMAT	Wymagania	
		Programowe podstawowe	Programowe ponadpodstawowe
		Uczeń:	Uczeń:
I. DEMOGRAFIA I PROCESY OSADNICZE	1. Wzrost liczby ludności świata 2. Fazy rozwoju demograficznego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów, przyrost naturalny, eksplozja demograficzna, ▪ podaje aktualną liczbę ludności świata, ▪ wymienia najludniejsze kraje świata i wskazuje je na mapie, ▪ odszukuje w roczniku statystycznym dane dotyczące liczby ludności i przyrostu naturalnego, ▪ podaje okresy najszybszego wzrostu zaludnienia świata, ▪ wymienia czynniki decydujące o tempie przyrostu naturalnego, ▪ analizuje wykres przedstawiający fazy rozwoju demograficznego, ▪ wymienia skutki eksplozji demograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: regres demograficzny, dzietność, ▪ wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności świata na przestrzeni dziejów, ▪ opisuje czynniki wpływające na wielkość przyrostu naturalnego, ▪ analizuje przyczyny zróżnicowania wielkości przyrostu naturalnego w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego, ▪ ocenia tendencje zmian przyrostu naturalnego w poszczególnych fazach rozwoju demograficznego, ▪ ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej.
	3. Struktura biologiczna ludności świata.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: współczynnik feminizacji, piramida wieku i płci, społeczeństwo młode, społeczeństwo stare, średnia długość życia, ▪ wyróżnia kryteria podziału społeczeństw na młode i stare, ▪ wyróżnia przyczyny dużej dzietności kobiet w krajach rozwijających się oraz małej w krajach rozwiniętych gospodarczo, ▪ opisuje strukturę demograficzną (wieku, płci) wybranego państwa na podstawie piramid wieku i płci ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje przyczyny kształtowania się społeczeństwa młodego i starego, ▪ charakteryzuje cechy i problemy społeczeństwa starego i młodego, ▪ formułuje zależność między strukturą wieku a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego społeczeństwa, ▪ wyjaśnia dysproporcje w długości trwania życia kobiety i mężczyzny w wybranych państwach i regionach świata, ▪ analizuje i interpretuje piramidy wieku i płci ludności różnych krajów,

4. Problemy demograficzne Polski.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje strukturę demograficzną (wiek, płeć) ludności Polski na podstawie piramid wieku i płci ludności. ▪ wyjaśnia pojęcia: wyż i niż demograficzny, echo wyżu kompensacyjnego, regres demograficzny, ▪ podaje przyczyny zmian przyrostu naturalnego i przyrostu rzeczywistego ludności Polski w okresie powojennym, ▪ wyróżnia okresy niżów i wyżów demograficznych w latach po II wojnie światowej, ▪ opisuje przyczyny regresu demograficznego w ostatniej dekadzie XX wieku, ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formułuje prawidłowości w kształtowaniu się przyrostu naturalnego ludności Polski w okresie powojennym, ▪ prognozuje konsekwencje społeczno-gospodarcze procesu starzenia się ludności Polski,
5. Rozmieszczenie ludności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: ekumena, anekumena, subekumena, wskaźnik gęstości zaludnienia, bariera osadnicza, ▪ wyróżnia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności, ▪ oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia dla wybranego państwa świata, ▪ wskazuje na mapie świata regiony lub państwa o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia, ▪ wymienia przykłady skutków nadmiernej koncentracji ludności w państwach słabo rozwiniętych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia, ▪ analizuje wpływ poszczególnych przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników na rozmieszczenie ludności, ▪ analizuje dysproporcje w rozmieszczeniu ludności w skali świata i poszczególnych kontynentów.
6. Liczba i rozmieszczenie ludności w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyjaśnia pojęcia: przyrost naturalny i przyrost rzeczywisty ▪ wskazuje na mapie obszary o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia, ▪ podaje liczbę ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formułuje prawidłowości w kształtowaniu się przyrostu naturalnego ludności Polski w okresie powojennym, ▪ analizuje przyczyny regresu demograficznego, w tym ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji Polski w ostatnich latach, ▪ analizuje przyczyny dysproporcji w rozmieszczeniu ludności w Polsce,
7. Rozmieszczenie, struktura i liczba ludności świata i Polski - sprawdzian		
1. Struktura zatrudnienia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyjaśnia pojęcia: struktura zatrudnienia, sektory gospodarki, ludność zawodowo czynna, stopa bezrobocia ▪ Opisuje strukturę zatrudnienia wybranego państwa na podstawie wykresów liniowych, słupkowych ▪ Opisuje strukturę zatrudnienia w Polsce ▪ porównuje strukturę zatrudnienia Polski do krajów wysoko i słabo rozwiniętych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje strukturę zatrudnienia ludności w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego, ▪ analizuje przyczyny i skutki bezrobocia w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego. ▪ formułuje zależność między strukturą zatrudnienia a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego społeczeństwa ▪ ocenia strukturę zatrudnienia Polski

<p>2. Problem bezrobocia w Polsce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyjaśnia pojęcia: ludność zawodowo czynna, stopa bezrobocia, szara strefa, bezrobocie ukryte ▪ wymienia podstawowe cechy struktury zawodowej oraz wykształcenia ludności Polski. ▪ podaje główne przyczyny bezrobocia, wskazuje na mapie obszary o najmniejszej i największej stopie bezrobocia, ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia regionalne zróżnicowanie bezrobocia, ▪ opisuje tendencje zmian w strukturze zatrudnienia i poziomie bezrobocia w ostatnich latach, uwzględniając sytuację gospodarczą Polski i saldo migracji.
<p>3. Migracje ludności na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: migracja, emigracja, imigracja, repatriacja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, ▪ wyróżnia rodzaje migracji ze względu na czas ich trwania, ▪ wymienia główne przyczyny migracji: ekonomiczne, zdrowotne, społeczne, religijne, ekologiczne, polityczne, ▪ wyróżnia i wskazuje na mapie główne kierunki przemieszczania się ludności na świecie, ▪ wymienia pozytywne i negatywne skutki migracji, ▪ wyjaśnia różnice między państwem emigracyjnym a państwem imigracyjnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki migracji dla regionów o nasileniu imigracji lub emigracji, ▪ analizuje przyczyny dodatniego i ujemnego salda migracji w wybranych krajach, ▪ ocenia na wybranych przykładach skutki migracji dla krajów emigracyjnych i imigracyjnych, ▪ analizuje zależność między poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego a ruchami migracyjnymi ludności.
<p>4. Sieć osadnicza i typy fizjonomiczne miast</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: osadnictwo, miasto, wieś, urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, funkcje miast, fizjonomia miast ▪ wymienia główne cechy osadnictwa wiejskiego, wymienia najważniejsze typy układów przestrzennych wsi w Polsce, ▪ wyróżnia podstawowe funkcje miast, ▪ wymienia podstawowe typy fizjonomiczne miast na świecie i wskazuje ich przykłady na mapie, ▪ wyróżnia i opisuje kolejne fazy urbanizacji, wyjaśnia przyczyny kryzysu śródmieścia, ▪ wymienia przyczyny eksplozji miast w krajach słabo rozwiniętych gospodarczo w drugiej połowie XX wieku, ▪ rozpoznaje typy fizjonomiczne miast na podstawie opisu, fotografii. ▪ opisuje genezę miast polskich, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: suburbanizacja, deurbanizacja, reurbanizacja, ▪ opisuje układ przestrzenny miasta średniowiecznego, ▪ porównuje cechy różnych typów fizjonomicznych miast, ▪ charakteryzuje czynniki wpływające na zróżnicowanie fizjonomii miast na świecie, ▪ wyróżnia podstawowe elementy urbanistyczne miast o genezie średniowiecznej i przemysłowej oraz wskazuje na mapie Polski ich przykłady

<p>5. Współczesne procesy urbanizacji na świecie i w Polsce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna, megalopolis, ▪ wyróżnia i wskazuje na mapie największe zespoły miejskie świata, ▪ rozpoznaje na schematach poszczególne typy zespołów miejskich, ▪ wyróżnia skutki koncentracji ludności w zespołach miejskich. ▪ wskazuje na mapie przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych, ▪ wskazuje na mapie województwa o największym i najmniejszym wskaźniku urbanizacji, ▪ wymienia podstawowe zmiany w przestrzeni miejskiej zachodzące w ostatnim dziesięcioleciu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje aglomeracją monocentryczną, policentryczną i megalopolis, ▪ wskazuje na mapie przykłady różnych typów zespołów miejskich, ▪ omawia kierunki i przyczyny zmian w rozwoju wielkich aglomeracji miejskich, ▪ charakteryzuje główne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego wynikające z rozwoju miast. ▪ porównuje aglomerację monocentryczną i aglomerację policentryczną, ▪ analizuje zróżnicowanie regionalne ze względu na wartość wskaźnika urbanizacji w Polsce 	
<p>6. Bezrobocie, migracje, procesy urbanizacyjne – sprawdzian.</p>			
<p>II. ROLNICTWO</p>	<p>1. Przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: okres wegetacyjny roślin, żyzność gleby, urodzajność gleby, melioracja, ▪ wyróżnia najważniejsze funkcje rolnictwa, ▪ wymienia i opisuje czynniki przyrodnicze warunkujące rozwój rolnictwa na świecie, ▪ wskazuje na mapie obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa na poszczególnych kontynentach, ▪ formułuje zależności między poziomem rozwoju rolnictwa a warunkami przyrodniczymi, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje analizy środowiska przyrodniczego wybranych regionów pod kątem przydatności dla rozwoju rolnictwa, ▪ wskazuje na mapie obszary o bardzo korzystnych i niekorzystnych warunkach naturalnych rozwoju rolnictwa na świecie oraz uzasadnia swój wybór, ▪ analizuje udział rolnictwa w tworzeniu PKB w wybranych krajach.
	<p>2. Pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: kultura rolna, struktura agrarna, interwencjonizm państwowy, spółdzielczość, wielkoobszarowe gospodarstwo plantacyjne, ▪ wymienia działania zmierzające do modyfikacji warunków przyrodniczych dla potrzeb rolnictwa, ▪ wyróżnia pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa, ▪ wymienia podstawowe typy własności w rolnictwie i ich wpływ na poziom rozwoju rolnictwa, ▪ wyróżnia podstawowe elementy struktury użytkowania ziemi, ▪ wymienia i wskazuje na mapie obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje czynniki społeczno-ekonomiczne w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego, ▪ ocenia poziom gospodarki rolnej wybranych państw świata na podstawie analizy danych statystycznych, ▪ ocenia na podstawie analizy map tematycznych i czynników społeczno-ekonomicznych warunki rozwoju rolnictwa wybranych obszarów na świecie.

	3. Typy rolnictwa na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: plony, zbiory, rolnictwo intensywne, rolnictwo ekstensywne, towarowość rolnictwa, monokultura, rolnictwo plantacyjne, ▪ opisuje cechy rolnictwa intensywnego i ekstensywnego oraz ich rodzaje, ▪ wymienia i wskazuje na mapie przykłady występowania różnych typów rolnictwa na świecie, ▪ na podstawie danych statystycznych określa poziom produkcji rolnej wybranego regionu lub kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje przyczyny zróżnicowania efektywności rolnictwa w różnych regionach świata, ▪ rozpoznaje typ rolnictwa wybranych krajów na podstawie analizy wskaźników efektywności rolnictwa, ▪ formułuje zależność między nakładami kapitału i pracy a efektywnością rolnictwa, ▪ analizuje i wyjaśnia prawidłowości w rozmieszczeniu rolnictwa intensywnego i ekstensywnego na świecie.
	4. Problemy wyżywienia ludności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: głód i niedożywienie, ▪ wyróżnia i wskazuje na mapie obszary nadwyżek i niedoborów żywności na świecie, ▪ opisuje zróżnicowanie poziomu wyżywienia ludności na świecie, ▪ wymienia podstawowe przyczyny występowania głodu, ▪ podaje przykłady działań ograniczających zjawisko głodu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formułuje zależność między poziomem wyżywienia ludności a rozwojem gospodarczym kraju, ▪ porównuje przyczyny głodu w krajach wysoko i słabo rozwiniętych, ▪ charakteryzuje założenia i skutki „zielonej rewolucji”, ▪ ocenia skuteczność sposobów ograniczenia głodu na świecie.
	5. Czynniki warunkujące rozwój rolnictwa Polski. Rolnictwo Polski w Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: okres wegetacyjny roślin, ▪ wymienia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunkujące rozwój rolnictwa w Polsce, ▪ opisuje rolę poszczególnych czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych dla rozwoju rolnictwa, ▪ wskazuje na mapie obszary o najbardziej i najmniej korzystnych warunkach rozwoju rolnictwa w Polsce, ▪ odczytuje z tabel dane statystyczne dotyczące czynników pozaprzyrodniczych warunkujących rozwój rolnictwa w Polsce. ▪ wyróżnia podstawowe zasady i cele Wspólnej Polityki Rolnej UE, ▪ wykorzystując wykresy i tabele statystyczne opisuje strukturę zasiewów i strukturę produkcji zwierzęcej w Polsce, ▪ opisuje cechy społeczno-ekonomiczne rolnictwa Polski na tle krajów UE. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formułuje zależności między poziomem rozwoju rolnictwa a warunkami przyrodniczymi i pozaprzyrodniczymi, ▪ wykazuje różnicę między żyznością a urodzajnością gleby, ▪ charakteryzuje strukturę agrarną Polski, ▪ dokonuje analizy środowiska przyrodniczego wybranych regionów Polski pod kątem przydatności dla rozwoju rolnictwa, ▪ wykorzystując dane statystyczne dotyczące rolnictwa, porównuje gospodarkę rolną Polski i innych krajów Unii Europejskiej, ▪ proponuje zmiany w polskim rolnictwie, które mogłyby spowodować wzrost jego efektywności i intensywności.
6. Rolnictwo – sprawdzian.			

III. ENERGETYKA I PRZEMYSŁ	1. Bilans energetyczny świata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: energetyka, bilans energetyczny, ▪ wyróżnia rodzaje źródeł energii uwzględniając podział na zasoby odnawialne i nieodnawialne, ▪ wskazuje na mapie główne obszary wydobycia i największych producentów ropy naftowej, ▪ opisuje udział poszczególnych surowców energetycznych w światowej strukturze zużycia energii pierwotnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje problem wyczerpywania się złóż surowców energetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem ropy naftowej, ▪ wymienia przyczyny malejącego udziału węgla kamiennego w światowym bilansie energetycznym, ▪ określa sposoby zmniejszania deficytu energii. ▪ wskazuje na mapie główne obszary wydobycia gazu ziemnego, węgla kamiennego i brunatnego na świecie
	2. Produkcja energii elektrycznej na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: energetyka cieplna, jądrowa, wodna, geotermiczna, sprawność energetyczna, alternatywne źródła energii, ▪ wymienia największych producentów energii elektrycznej, ▪ wyróżnia typy elektrowni i wymienia przykłady ich zróżnicowanego udziału w produkcji energii elektrycznej w wybranych państwach świata, ▪ wyróżnia alternatywne źródła energii, ▪ wymienia przykłady wykorzystania alternatywnych źródeł energii na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje wielkość produkcji energii elektrycznej oraz jej zużycia na 1 mieszkańca jako miernika rozwoju gospodarczego, ▪ charakteryzuje czynniki decydujące o lokalizacji elektrowni cieplnych, jądrowych i wodnych, ▪ ocenia rolę alternatywnych źródeł energii w bilansie energetycznym świata, ▪ opisuje wady i zalety elektrowni atomowych, ▪ ocenia konieczność zmian w światowej strukturze wykorzystania surowców energetycznych, ▪ analizuje procentowy udział różnych typów elektrowni w bilansie energetycznym świata.
	3. Problemy Polskiej energetyki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne surowce energetyczne i wskazuje na mapie miejsca ich wydobycia w Polsce, ▪ opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce, ▪ wymienia główne problemy polskiej energetyki, ▪ określa możliwości wykorzystania w Polsce alternatywnych źródeł energii, ▪ wskazuje na mapie lokalizację największych elektrowni cieplnych i wodnych, ▪ wyjaśnia przewagę elektrowni cieplnych w bilansie energetycznym Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje strukturę produkcji energii elektrycznej Polski, ▪ proponuje zmiany w strukturze produkcji energii elektrycznej, które mogą być korzystne dla bezpieczeństwa energetycznego Polski, ▪ analizuje czynniki, które zdecydowały o spadku zużycia energii elektrycznej, ▪ uzasadnia konieczność zmian kierunku dostaw gazu ziemnego do Polski, ▪ analizuje konieczność przeprowadzenia zmian w energetyce polskiej.
	4. Czynniki lokalizacji przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: przemysł, lokalizacja przymusowa, lokalizacja związana, lokalizacja swobodna, korzyści aglomeracji, ▪ dokonuje podziału przemysłu na branże, ▪ wyróżnia główne etapy rozwoju przemysłu, ▪ wyróżnia podstawowe typy lokalizacji, ▪ opisuje wybrane czynniki lokalizacji i ich wpływ na określone typy zakładów przemysłowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje poszczególne etapy rozwoju przemysłu, ▪ klasyfikuje czynniki lokalizacji przemysłu, ▪ analizuje znaczenie czynników lokalizacji dla wybranych gałęzi przemysłowych, ▪ porównuje czynniki lokalizacji i ich zmieniającą się rolę w rozmieszczeniu zakładów przemysłowych.

	<p>5. Przemiany gospodarcze na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: okręg przemysłowy, technopolie, deglomercja przemysłu, specjalna strefa ekonomiczna, restrukturyzacja przemysłu, globalizacja, ▪ wymienia i wskazuje na mapie największe okręgi przemysłowe świata, ▪ wymienia cechy przemysłu zaawansowanych technologii i jego lokalizacji, ▪ opisuje proces restrukturyzacji przemysłu w krajach rozwiniętych i wymienia jego skutki dla gospodarki, ▪ opisuje tendencje zmian w koncentracji przemysłu na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje proces restrukturyzacji na przykładzie wybranego okręgu przemysłowego, ▪ porównuje przemiany zachodzące w przemyśle w krajach wysoko rozwiniętych, krajach Europy Środkowo-Wschodniej i krajach rozwijających się, ▪ ocenia znaczenie wielkich międzynarodowych koncernów w rozwoju przemysłu na świecie.
	<p>6. Rozwój przemysłu Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, reprivatyzacja, kapitał zagraniczny, park technologiczny, ▪ wymienia i krótko opisuje etapy rozwoju przemysłu od drugiej połowy XIX w. do chwili obecnej, ▪ wyróżnia najważniejsze elementy strategii rozwoju przemysłu w Polsce Ludowej, ▪ wymienia podstawowe zasady gospodarki rynkowej wprowadzanej po 1989 roku, ▪ wymienia korzyści wynikające z wdrożenia zasad gospodarki rynkowej, ▪ wskazuje na mapie Polski wybrane przykłady lokalizacji parków przemysłowych i technologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje etapy rozwoju przemysłu Polski i analizuje ich wpływ na aktualny stan gospodarki, ▪ wyjaśnia problem tzw. syndromu przemysłu ciężkiego, ▪ charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki wprowadzenia zasad gospodarki rynkowej, ▪ przemiany okresu transformacji polskiej gospodarki, ▪ ocenia szanse rozwoju przemysłu w Polsce.
<p>7. Energetyka i przemysł – sprawdzian.</p>			

IV. USŁUGI	1. Rozwój sektora usług na świecie i w Polsce.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje podziału usług według różnych kryteriów, ▪ wyróżnia czynniki wpływające na poziom rozwoju usług, ▪ określa związek między poziomem rozwoju gospodarczego a wielkością zatrudnienia w usługach, ▪ opisuje znaczenie usług dla rozwoju gospodarczego krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego. ▪ opisuje zmiany, jakie zaszły w okresie transformacji w usługach w Polsce, ▪ wskazuje na mapie województwa o najwyższym i najniższym poziomie zatrudnienia w usługach, ▪ ocenia rolę rozwoju usług dla zmniejszenia bezrobocia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje tendencje występujące w zatrudnieniu w różnych sektorach gospodarki w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego, ▪ uzasadnia rolę zatrudnienia w usługach jako miernika rozwoju gospodarczego kraju, ▪ wskazuje na mapie regiony na świecie o wysokim i niskim udziale usług w gospodarce i wyjaśnia występujące między nimi dysproporcje. ▪ porównuje poziom i jakość usług w gospodarce socjalistycznej i wolnorynkowej, ▪ opisuje prawidłowości zachodzące w tempie rozwoju usług w Polsce, ▪ porównuje rozwój usług w gospodarce socjalistycznej Polski lat 90. i współczesnej gospodarce wolnorynkowej, ▪ wyjaśnia regionalne zróżnicowanie zatrudnienia w usługach.
V. GEOGRAFIA POLITYCZNA	1. Globalizacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcie: globalizacja, ▪ wyróżnia czynniki sprzyjające rozwojowi procesów globalizacyjnych, ▪ wyróżnia cechy procesu globalizacji, ▪ wymienia przykłady procesów globalizacyjnych na świecie, ▪ opisuje pozytywne i negatywne konsekwencje procesu globalizacji dla życia ludzi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje i ocenia przejawy procesu globalizacji w Polsce i własnym regionie, ▪ ocenia rolę mediów w procesach globalizacyjnych świata, ▪ określa skutki procesu globalizacji dla wybranych regionów świata.
	2. Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcia: wskaźnik rozwoju społecznego HDI, produkt krajowy brutto PKB, wskaźnik skolaryzacji, dzietność kobiet, ▪ wymienia przyczyny dysproporcji w poziomie życia ludności, ▪ wyróżnia podstawowe mechanizmy narastania nierówności w rozwoju społeczno-gospodarczym, ▪ wymienia mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów, ▪ na podstawie wartości wskaźnika HDI wyróżnia trzy grupy państw: kraje wysoko rozwinięte, kraje średnio rozwinięte, kraje słabo rozwinięte (KWR, KŚR, KSR), ▪ wskazuje na mapie przykłady KWR, KŚR, KSR. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia konstrukcję wskaźnika HDI i charakteryzuje rozmieszczenie państw według tego wskaźnika, ▪ analizuje przyczyny pogłębiania się nierówności w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego państw, ▪ charakteryzuje wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego ukazujące dysproporcje pomiędzy krajami wysoko i słabo rozwiniętymi, ▪ porównuje kraje wysoko i słabo rozwinięte.

	3. Zmiany na mapie politycznej świata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcie: terytoria zależne, wody wewnętrzne, morze terytorialne, strefa wyłączności ekonomicznej, ▪ wyróżnia i wskazuje na mapie państwa, które powstały w Europie oraz w Azji po 1989 roku, ▪ wskazuje na mapie wybrane terytoria zależne i opisuje ich funkcje. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje główne przyczyny zmian na mapie politycznej świata, ▪ wymienia przyczyny i opisuje proces rozpadu bądź jednoczenia się państw w Europie po 1989 roku, ▪ analizuje przyczyny rozpadu Związku Radzieckiego.
	4. Konflikty zbrojne i terroryzm na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcie: terroryzm, ▪ wymienia przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie, ▪ wskazuje na mapie i wyróżnia przyczyny konfliktów i napięć w Europie, ▪ wskazuje na mapie i wyróżnia przyczyny konfliktów w Azji (np. w Izraelu i Kaszmirze), ▪ wymienia przyczyny częstych konfliktów zbrojnych w Afryce i podaje ich przykłady, ▪ opisuje formy współczesnego terroryzmu, przedstawia jego przyczyny i skutki, ▪ podaje przykłady współpracy międzynarodowej w celu zwalczania światowego terroryzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje przyczyny wybranych konfliktów na świecie, podaje strony konfliktów, ▪ analizuje powody częstych konfliktów, w tym wojen domowych w Afryce, ▪ omawia przyczyny interwencji międzynarodowej w Afganistanie i Iraku, ocenia ich skuteczność.
	5. Organizacje integracyjne na świecie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne płaszczyzny integracji państw, ▪ opisuje podstawy działań integracyjnych na świecie, ▪ wyróżnia podstawowe kierunki działań Organizacji Narodów Zjednoczonych, ▪ wyróżnia cele działań niektórych wyspecjalizowanych organizacji ONZ, ▪ wymienia i wskazuje na mapie przykłady międzynarodowych organizacji gospodarczych (MERCOSUR, NAFTA, Unia Europejska, EFTA, ASEAN, OECD, OPEC) i polityczno-wojskowych (NATO). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyróżnia i krótko opisuje najważniejsze organy ONZ: Radę Bezpieczeństwa, Zgromadzenie Ogólne, Radę Społeczną i Gospodarczą, Radę Powierniczą, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Sekretariat, ▪ analizuje korzyści i zagrożenia wynikające z integracji gospodarczej na świecie, ▪ wymienia przykłady ważniejszych osiągnięć i porażek ONZ.